

Теорія та методика навчання

УДК 3.37.378

DOI [https://doi.org/ 10.5281/zenodo.15502682](https://doi.org/10.5281/zenodo.15502682)

Компетентнісний підхід як базовий у сучасній освіті

Щур Вікторія Андріївна

докторка філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»,
викладачка циклової комісії психолого-педагогічних дисциплін
Комунальний заклад «Балтський педагогічний фаховий коледж»,
66101, Одеська обл., м. Балта, вул. Шевченка, 2, Україна,
v.shchur2@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0001-6888-5333>,
<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=9xdyKF8AAAAJ>

Прийнято: 10.05.2025 | Опубліковано: 23.05.2025

***Анотація.** Наша робота націлена на теоретичне вивчення окресленого питання. **Мета** дослідження полягає у визначенні ролі компетентнісного підходу як важливого орієнтиру у трансформації змісту та організації сучасної освіти, а також виявленні особливостей його впровадження в українській освітній системі в умовах реформування.*

*У процесі дослідження використано такі **методи**: аналіз науково-педагогічної літератури, нормативних документів, концепції Нової української школи, узагальнення передового педагогічного досвіду.*

*У ході здійснення наукової розвідки досягнуто наступних **результатів**. Встановлено, що компетентнісний підхід спрямований на формування в учнів здатності застосовувати знання, уміння та цінності в реальних життєвих*

ситуаціях. Його використання є необхідним в умовах сучасного світового розвитку та реформування української системи освіти. Проаналізовано тлумачення понять «компетентність», «компетенція», констатовано відсутність їх синонімії. В межах нашого дослідження, під компетентністю ми розуміємо особистісну здатність, що формується здобувачем під час опанування знань, умінь, навичок, досвіду, поглядів тощо та є визначальною у вирішенні завдань освіти. Поняття «компетенція» ми трактуємо як визначену вимогу, що є незалежною, однаковою для усіх і чітко описаною у очікуваних результатах навчання. Тобто, компетентність – це сума компетенцій. Важливо підкреслити, що впровадження цього підходу вимагає не лише змін у змісті освіти, а й переосмислення ролі вчителя, як фасилітатора освітнього процесу, здатного створювати умови для формування цілісної, відповідальної та ініціативної особистості.

Висновки. Компетентнісний підхід є основою сучасного освітнього процесу, що забезпечує його практичну значущість, особистісну орієнтованість і відповідність викликам XXI століття. Його реалізація сприяє розвитку особистості, здатної до самореалізації, критичного мислення та активної громадянської позиції. Освіта, побудована на компетентнісних засадах, стає дієвим інструментом формування нового покоління, здатного адаптуватися до змін та творити майбутнє.

Ключові слова: компетентність, компетенція, вчитель початкових класів.

The competency-based approach as a fundamental principle in modern education

Viktoriia Shchur

PhD in Education/Pedagogy,

teacher of the cyclical commission of psychological and pedagogical disciplines

Municipal Institution «Balta Pedagogical vocational College»,

2 Shevchenka Street, Balta, Odesa region, 66101, Ukraine,

v.shchur2@gmail.com,

<https://orcid.org/0000-0001-6888-5333>,

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=9xdyKF8AAAAJ>

***Abstract.** Our work is aimed at the theoretical study of the outlined issue. The purpose of the research is to determine the role of the competency-based approach as an important guide in transforming the content and organization of modern education, as well as to identify the features of its implementation in the Ukrainian educational system under the conditions of reform.*

The following methods were used in the course of the study: analysis of scientific and pedagogical literature, normative documents, the concept of the New Ukrainian School, and generalization of advanced pedagogical experience.

The research yielded the following results. It was established that the competency-based approach is aimed at developing students' ability to apply knowledge, skills, and values in real-life situations. Its application is essential in the context of modern global development and the reform of the Ukrainian education system. The interpretations of the terms «competence» and «competency» were analyzed, and it was confirmed that they are not synonymous. Within the framework of our study, competency is understood as a personal ability formed in a learner during the acquisition of knowledge, skills, experience, and attitudes, and is decisive in solving

educational tasks. The term competence is interpreted as a defined requirement, which is independent, the same for everyone, and clearly described in the expected learning outcomes. In other words, competency is the sum of competences.

It is important to emphasize that the implementation of this approach requires not only changes in the content of education but also a rethinking of the teacher's role - as a facilitator of the educational process who is capable of creating conditions for the development of a holistic, responsible, and proactive individual.

Conclusions. *The competency-based approach forms the foundation of the modern educational process, ensuring its practical relevance, personal orientation, and responsiveness to the challenges of the 21st century. Its implementation contributes to the development of individuals capable of self-realization, critical thinking, and active civic engagement. Education based on competencies becomes an effective tool for shaping a new generation capable of adapting to change and creating the future.*

Keywords: *competency, competence, primary school teacher.*

Вступ. Світове суспільство, що стрімко продовжує свій розвиток, потребує появи нових висококваліфікованих спеціалістів, які швидко та ефективно вирішуватимуть поставлені завдання, будуть всебічно розвиненими, гнучкими та динамічними у розв'язанні питань різної складності. Однак, традиційна система освіти на сьогодні вичерпала свою ефективність і не здатна цілком задовільнити окреслений соціальний запит, що й спровокувало її переорієнтацію на компетентнісний підхід. Така модернізація є логічною і цілком обґрунтованою. Компетентнісний напрям в освіті сьогодні є основним методологічним підходом. Його зміст полягає у формуванні системи необхідних компетентностей, що визначатимуть успішність особистості в цілому.

За таких умов актуальним є питання переорієнтації діяльності сучасного вчителя, визначення його професійних функцій та соціальної ролі у здійсненні

освітнього процесу. В контексті освітніх трансформацій значної уваги потребує вчитель початкових класів, адже саме він на першому етапі повної загальної середньої освіти формує у підростаючого покоління основи теоретико-практичної діяльності, світосприйняття, систему цінностей та керівних положень тощо, які будуть вихідними у подальшому становленні і розвитку школярів. Очевидно, що педагог, в рамках реалізації оновлених освітніх завдань, сам повинен володіти системою ключових та професійних компетентностей. Тому, питання підготовки майбутніх фахівців, що базується на засадах компетентнісного підходу, сьогодні особливо актуальне.

Огляд літератури. Сучасні аспекти впровадження компетентнісного підходу в освіту вивчали Л. Банашко [3], Н. Бондаренко [2], В. Миколайко [4], Б Михайличенко [5], Л. Нос, [6], О. Раковець [10], Раковець С. [10], С. Шаров [15], О. Якимчук [16] та ін. Питання професійної компетентності вчителів початкових класів у своїх роботах висвітлювали Я. Баранець [1], В. Берека [8], В. Галас [8], Т. Пантелеймонова [7] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, попри широкий інтерес дослідників до впровадження компетентнісного підходу, дискусійними залишаються позиції щодо визначення його поняттєвого апарату. Тому, вважаємо необхідним, проаналізувати та порівняти зміст понять, що є фундаментальними у визначенні особливостей компетентнісного підходу; зацентувати на актуальності досліджуваного з огляду на швидкий технологічний процес, роботизацію ринку праці, розвиток і широке використання штучного інтелекту у різних галузях життєдіяльності.

Формулювання цілей статті. Тому, виходячи з вище описаного та враховуючи значущість окресленої проблеми, ставимо за мету охарактеризувати ключові поняття досліджуваного питання: «компетентність», «компетенція», «компетентнісний підхід»; проаналізувати зміст та особливості останнього;

підкреслити важливість компетентнісного підходу у підготовці майбутніх учителів початкових класів в умовах сучасного реформування освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових джерел дає підстави свідчити, що компетентнісний підхід виник у 60-70 р. у США, тоді у сфері бізнесу почали використовувати поняття «компетентність»/«компетенція», розглядаючи проблему підвищення професійної якості майбутніх працівників, визначення їх успішності. Однак, ідея впровадження компетентнісного підходу швидко розповсюдилася на інші сфери. Про особливу вагу означеного підходу в сучасній початковій освіті свідчить низка нормативних документів: Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепція «Нова українська школа», Державний стандарт початкової освіти» тощо.

В узагальненому тлумаченні компетентнісний підхід розглядається як «спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості» [14, с. 190].

Однак, сутнісна характеристика компетентнісного підходу та його ключова відмінність, полягає у підготовці особистості до реального життя, її практичній спроможності ефективно вирішувати поставлені завдання, використовуючи систему сформованих раніше компетентностей. Підтвердженням цієї думки виступають наукові позиції різних дослідників.

Зокрема, О. Раковець та С. Раковець, узагальнюючи думки науковців, розглядають компетентнісний підхід як той, що сприяє «забезпеченню формування в людини життєво важливих компетентностей, цілей та завдань», автори також наголошують, що він формує активного учасника сучасного суспільства [10, с. 50].

Схожої думки і В. Миколайко. Науковець, характеризує компетентнісний підхід, також вважає, що він визначає оволодіння особистістю «життєво важливих компетентностей», які визначають ефективність творчої діяльності та готовність до суспільного життя [4, с. 17]. Дослідник підкреслює,

що компетентнісний підхід варто розглядати ширше, ніж лише в межах предметних знань, умінь, навичок. Автор стверджує, що він охоплює «широкі гуманістичні, морально-етичні, культурні, естетичні, мотиваційні та інші компоненти, націлені на творчість, дію, виконання, практичний результат» [4, с. 18].

Розкриваючи сутність компетентнісного підходу в освіті Н. Бондаренко стверджує, що вона «полягає в перебудові споживацької накопичувальної моделі навчання на діяльнісну компетентнісну концепцію освіти – таку, що розвиває самодостатність, раціональне системне мислення, креативність, спроможність застосовувати здобуті знання, уміння, навички, досвід, досягати успіху» [2, с. 126-127].

Підтримуємо думки науковців Л. Нос та І. Крупач, які тлумачать компетентнісний підхід в початковій освіті як «теоретично обґрунтовану систему ідей, принципів та пов'язаних з ними способів та форм практичної діяльності закладу загальної середньої освіти, яка спрямована на становлення та розвиток життєвої компетентності й компетенцій учня, набуття ним досвіду самостійного і творчого вирішення складних життєвих проблем, набуття та успішне виконання соціальних ролей» [6, с.245].

В умовах швидкого суспільного розвитку, вважаємо цілком виправданою наукову позицію О. Якимчук, яка наголошує, на динамічній складовій будь-якої компетентності. Саме це, на думку дослідниці, виправдовує актуальність компетентнісного підходу та його реальну підготовку учнівської молоді до життєдіяльності у сучасному світі [16, с.24-25].

Б. Михайличенко підкреслює, що компетентнісний підхід «...є комплексним навчальним процесом та надає студенту не тільки теоретичну професійну основу у вигляді необхідних знань, але й сприяє його ефективному індивідуальному розвитку, опануванню практичних навичок із майбутньої спеціальності та їх використанню у стандартних ситуаціях» [5, с. 560-561]. Автор

також зазначає, що саме цей підхід сприяє якісному формуванню індивідуальної освітньої траєкторії, сприяє реалізації «потенціалу кожної особи для суспільних потреб» [5, с. 561].

Науковець Б. Михайличенко у своєму дослідженні також підкреслює велике значення штучного інтелекту та необхідність його використання для організації процесу підготовки майбутніх фахівців. З огляду на потужний розвиток технічного процесу, прискорену загальну глобалізацію світу та швидку інтеграцію штучного інтелекту в усі сфери життя, ми підтримуємо таку позицію дослідника. Так, автор зазначає, що «сутність штучного інтелекту полягає в імітації людського інтелекту за допомогою створених комп'ютеризованих алгоритмів. Програмне забезпечення працює як інтелект людини, виконуючи різні завдання» [5, с. 561]. Враховуючи вище сказане, зацентруємо на винятковій ролі компетентнісного підходу у сучасній освіті. Розтлумачимо: технологізація освітнього процесу, зокрема використання в ньому програм штучного інтелекту сьогодні, дійсно, вже є звичною частиною життєдіяльності підростаючого покоління, а його застосування у організації освітнього процесу зможе забезпечити осучаснення підходів і до здійснення підготовки майбутніх фахівців. Однак, можливості, що відкриваються посилюють позицію, щодо зменшення ролі стандартизованих знань, оскільки тепер такі завдання легко допоможуть зробити відповідні програми. Тому, ми поділяємо наукові погляди В. Миколаєнка, який, серед основних причин переходу до компетентнісного підходу вказує сучасну необхідність постійного оновлення існуючого досвіду та відсутність потреби у механічному запам'ятовуванні, натомість зростання переваги умінь швидко реагувати на вирішення різних завдань [4, с. 20]. Адже, дійсно, завдяки технологічному прогресу, з'явилась можливість швидкої фіксації та обробки великої кількості інформації, і потреба у завчанні і зазубрюванні значного об'єму інформації зникла, у зв'язку з цим особливо цінним є творчий підхід, гнучкість мислення, нестандартність дій у вирішенні поставлених

завдань. Це підкреслює індивідуальність та неповторність особистості, що особливо важливо в умовах жорсткої конкуренції.

Тому, варто наголосити, що разом із численними перевагами технологізації і штучного інтелекту в освіті з'являється і ряд супутніх викликів. Одним із важливих, вважаємо вироблення і навчання культурі використання таких програм, щоб запобігти виникненню загрози розвитку мисленнєвої дезактивності та загального зниження інтелектуального процесу. Якраз компетентнісний процес націлений на увиразнення творчих і практично-дійових характеристик у розвитку особистості. Зазначимо, що про затребуваність компетентнісного підходу сьогодні наголошує і Т. Пантелеймонова.

Таким чином, узагальнюючи вище описане, висновимо, що нинішня орієнтація на компетентнісний підхід є науково виправданим кроком, основна мета якого – осучаснення освіти, її практикорієнтування та наближення школи до реального життя. Компетентнісний підхід у закладі загальної середньої освіти – це націленість освітнього процесу на формування системи компетентностей школярів, які стануть необхідною умовою самостійної успішної освітньої діяльності та соціалізації особистості в цілому. Тому, важливо, щоб компетентнісний підхід ліг і в основу фахової підготовки майбутніх учителів, зокрема фахівців у галузі початкової освіти. Його пріоритетність визначається врахуванням динамізму особистості та соціально-економічних чинників розвитку суспільства.

Отже, на противагу традиційному, особливістю компетентнісного підходу є зміщення акцентів в бік практичної складової, тобто великого значення надається виробленню необхідних здатностей, що сприяє формуванню творчої мислячої, мобільної особистості.

Серед основних понять даного підходу виділяють «компетентність» та «компетенцію», що тривалий час розглядалися як тотожні, однак, ми вважаємо

необхідним розмежовувати вказані дефініції. Для їх аналізу пропонуємо порівняння тлумачень, представлене у довідковій літературі (таб. 1).

Таблиця 1.

Порівняльна таблиця понять «компетентність»/«компетенція»

Компетентність	Компетенція
<p>Дефініція, що тлумачиться по відношенню до поняття «компетентний»: «1. який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; 2. який має певні повноваження; повноправний, повновладний» [12, с.250].</p>	<p>«1. Добра обізнаність із чим-небудь; 2. коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи». [12, с.250].</p>
<p>«Освічений у визначеній галузі; той, хто має право за власними знаннями чи повноваженнями виконувати або вирішувати «будь-що»; «спеціальним шляхом структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, які набуваються у процесі навчання, що дозволяють людині визначати, тобто ідентифікувати і розв'язувати незалежно від контексту (від ситуації) проблеми, що є характерними для певної сфери діяльності» (за А.В. Семеновою) [13, с.85]</p>	<p>«Внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення (знання, уявлення, програми (алгоритми) дій, системи цінностей і відношень), що потім виявляються у компетентностях людини як актуальні, діяльнісні прояви. Ці компетентності проявляючись у поведінці людини перетворюються у її особистісні якості, властивості та, відповідно, становляться компетентностями, ...» (за А.В. Семеновою, А.М. Ващенко) [13, с.85].</p>
<p>«Якісна характеристика суб'єкта, набута ним в процесі навчання /інформованість, обізнаність, авторитетність, професійні знання і вміння/. В процесі самостійної діяльності компетентність трансформується у професіоналізм» [9].</p>	<p>«Коло повноважень якоїсь певної структури чи посадової особи; коло питань, в яких дана особа досконало володіє знаннями та досвідом для досягнення намічених цілей. Компетенцію слід відрізнити від компетентності [9].</p>
<p>«Інтегральний прояв професіоналізму, у якому об'єднуються елементи професійної та загальної культури, досвіду, стаж педагогічної діяльності й педагогічної творчості; інтегрована характеристика якості особистості, результативний блок, сформований через досвід, знання, вміння, ставлення, поведінкові реакції. Будується на комбінації взаємовідповідних пізнавальних відношень і практичних навичок, цінностей,</p>	<p>«1) відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма (вимога) до професійної компетентності працівника, необхідна для його якісної продуктивної діяльності; 2) сукупність завдань, повноважень, функцій, прав та обов'язків державного органу або посадової особи, що визначаються нормативно-правовими державними актами чи локальними актами організації» [11].</p>

емоцій, поведінкових компонентів, знань та вмінь, усього того, що можна мобілізувати для активної дії [11]	
--	--

Таким чином, опираючись на вище опрацьоване можемо резюмувати, у довідковій літературі для характеристики поняття «компетентність» найчастіше використовують поняття «якісна/інтегрована характеристика особистості», яка формується шляхом опанування системи знань, умінь, ставлень, досвіду ставлень тощо (в процесі навчання); дозволяє вирішувати різноманітні проблеми та визначає повноваження особистості в певній сфері; сприяє її активній діяльності; виступає проявом професіоналізму.

Компетенція – це коло повноважень; соціальна норма, вимога; сукупність завдань, функцій, обов'язків; психологічні новоутворення; окремі активності, що виявляються у компетентностях та визначають продуктивність діяльності особистості. Тобто, можемо стверджувати, що поняття компетентність є ширшим по відношенню до поняття компетенція.

Проаналізуємо бачення науковців стосовно тлумачення окреслених понять. Так, В. Берека, А. Галас розглядають компетентність як здатність використовувати отримані раніше «знання, вміння, навички, способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою вирішення певних життєво важливих проблем». Науковці, трактуючи компетентність як особистісне утворення, стверджують, що вона виявляється у самостійній активній діяльності людини [8, с.14]. Щодо трактування авторами поняття «компетенція», вони його розглядають віддалено від особистості і також схильні вважати, що компетенція заздалегідь чітко визначається уповноваженими органами (державою, конкретними установами, відповідальним особами тощо), тобто пов'язана із певною сферою діяльності, компетентність натомість «набувається особою в процесі опанування знань, умінь, навичок, набуття досвіду і вказує на здатність і нахил індивіда до виконання певного виду діяльності» [8, с. 23]. Таким чином,

на думку В. Берека, А. Галас, «компетентність» – це «здатність особи вирішувати виробничі завдання, а компетенція — стандарти поведінки, які забезпечують цю здатність [8, с.18].

На противагу попереднім науковим поглядам дослідники Л. Банашко, О. Севастьянова, Б. Кришук, С. Тафінцева розглядають компетенцію як «сукупність взаємозалежних якостей особистості», хоча під ними розуміють знання, уміння, навички, способи діяльності, які визначаються дослідниками як необхідні для ефективної діяльності. А компетентність у їх розуміння – це володіння визначеними компетенціями [3].

Схоже тлумачення поняттю «компетентність» дає С. Шаров. Автор розглядає компетентність як складену категорію, до якої входять відповідні компетенції і наголошує при цьому що компетентність «виступає актуальним проявом компетенцій» [15, с.198].

Мало відрізняється визначення «компетентності», пропонуване Я. Баранець. Так, згідно пропонуваного тлумачення – це інтеграція знань різних галузей та здібностей, які «дозволяють ґрунтовно обговорювати цю галузь й активно в ній діяти» [1, с.48].

Відмінним від попередніх тлумачень поняття «компетентність» представляє В. Миколайко, розглядаючи його як достатню здатність для комфортного життя. Проте, на нашу думку таке визначення є не повним, воно не окреслює важливих характеристик змісту дефініції [4, с. 18].

Констатуємо, наукові позиції дослідників не мають однозначності у трактуванні понять «компетентність» та «компетенція», однак близька сутність змісту у їх тлумаченнях дає підстави стверджувати, що вони є недалекими, взаємозумовлюючими, проте ніяк не тотожними.

Відмінність у трактуванні змісту може пояснюватися рядом причин, зокрема, ми схильні вважати, що до таких належать: помилковість у трактуванні даних понять з іншомовних джерел, власне недосконалість, двозначність

перекладу; вплив соціальних обставин у різні періоди здійснення наукової розвідки; упущання важливого при формулюванні самого визначення, акцентування на другорядному тощо.

Отже, вище аналізоване дозволяє розглядати поняття компетентність у площині нашого дослідження як особистісну здатність, що формується школярем під час опанування знань, умінь, навичок, досвіду, поглядів тощо та є визначальною у вирішенні завдань освіти. Тобто перебуваючи в однаково організованому освітньому процесі, у школярів по-різному формуватиметься компетентність, все залежатиме від індивідуально-особистісних характеристик учня. Натомість компетенція – це визначена вимога, що є незалежною, однаковою для усіх і чітко описаною у очікуваних результатах навчання. Тобто, компетентність – це сума компетенцій.

Висновки. Зміни у освіті продиктовані сучасним розвитком суспільства. Виправданою умовою її модернізації є перехід до компетентнісного підходу. Особливо важливими такі трансформації є у початковій ланці освіти. Основний зміст окресленого підходу полягає у забезпеченні школярами сукупності визначених компетентностей. В площині нашого дослідження, компетентність розглядаємо як особистісну здатність, що формується здобувачем під час опанування знань, умінь, навичок, досвіду, поглядів тощо та є визначальною у вирішенні завдань освіти. В ході роботи виявили, що близьким, однак не тотожним до розглядуваного поняття є дефініція «компетенція». У нашому розуміння – це визначена вимога, що є незалежною, однаковою для усіх і чітко описаною у очікуваних результатах навчання.

Список використаних джерел

1. Баранець Я. Види професійної компетентності сучасного педагога. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. «Філософія. Педагогіка»*. Дніпро, 2022, № 2 (3). С. 47-53. DOI: <https://doi.org/10.54891/2786-7005-2022-2-7>

2. Бондаренко Н. В. Компетентнізація шкільної освіти: українська версія. *Science and society: Proceedings of the 13th International conference* (July 19, 2019). Accent Graphics Communications & Publishing. Hamilton, Canada, 2019. P. 124–135. URL: https://lib.iitta.gov.ua/716810/1/BNV_2019-07_Canad.pdf (дата звернення: 1.05.2025).
3. Концепція педагогічної компетентності майбутніх учителів у системі ступеневої підготовки спеціалістів початкової ланки освіти / Л. В. Банашко та ін. URL: <http://www.kgpa.km.ua/?q=node/233> (дата звернення: 1.05.2025).
4. Миколайко В. Науково-педагогічні підходи до визначення поняття компетентність. *Modern Engineering and Innovative Technologies*. Modern, 3(26-03). P. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2023-26-03-004>
5. Михайличенко Б. В. Значення штучного інтелекту для компетентнісного навчання студентів. *Інтеграція штучного інтелекту в освіту – виклики та можливості* : зб. тез наук.-метод. доповідей Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації (Київ, 10 грудня 2024 р. – 20 січня 2025 р.). 2025. С. 560-565. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-477-4-145>
6. Нос Л. С., І. Крупач І. М. Умови реалізації компетентнісного підходу в процесі навчання учнів початкової школи. *Молодий вчений*. 2019.№10 (74) . С.244-247. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-56>
7. Пантелеймонова Т. Формування базових професійних компетентностей здобувачів вищої освіти як педагогічна проблема. *Новий колегіум*. 2023. Вип. 4(112). С. 83-88. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/2008332> (дата звернення: 1.05.2025).
8. Професійна компетентність вчителя початкових класів: навчально-методичний посібник для вчителів / авт.-упоряд.: В. Є. Берека, А. В. Галас. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 496 с.

9. Психологічний словник / авт.-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергеєнкова / за ред. Н. А. Побірченко URL : https://elibrary.kubg.edu.ua/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf (дата звернення: 6.05.2025).
10. Раковець О., Раковець С. Компетентність педагога як основа його професійної майстерності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*: науковий журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021, № 1 (105). С. 50-60. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.01/050-060>
11. Словник термінів і понять сучасної освіти / за заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєверодонецьк, 2020. 194 с.
12. Словник української мови: в 11 томах. редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наук. думка.1973. Т. 4 . С. 250. URL: http://ukrlit.org/slovnyk/slovnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh (дата звернення: 7.05.2025).
13. Словник-довідник з професійної педагогіки / ред. : А. В. Семенова. Одеса : Пальміра, 2006. 221 с.
14. Сучасний психолого-педагогічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я.М., 2016. С. 473.
15. Шаров С. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості. *Науковий вісник МНУ імені в. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2018. № 4 (63). С.194-199.
16. Якимчук О. Компетентісний підхід в освіті: українські реалії. *Вища освіта України*. 2020, № 3. С.19-25. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-VOV.2020.3\(78\).02](https://doi.org/10.31392/NPU-VOV.2020.3(78).02)